



# SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 219

Parasjat Lech Lecha

8 Chesjwan 5768  
19/20 Oktober 2007

## *Overzicht parasjat Lech lecha (Genesis 12:1-17:27)*

Tien generaties zijn voorbij gegaan sedert Noach. De mensheid is opnieuw geestelijk omlaag gezakt. In het jaar 1948 na de schepping wordt Awram geboren. Wanneer hij de wereld om zich heen waarneemt, komt Awram tot de onweerlegbare Waarheid van Hasjems bestaan en zo verdient hij het dat Hasjem aan hem verschijnt. Aan het begin van deze parasja zegt Hasjem tegen Awram dat hij zijn land moet verlaten, zijn familie en het huis van zijn vader, en dat hij naar een onbekend land moet reizen, waar Hasjem hem tot een groot volk zal maken. Awram vertrekt en neemt zijn vrouw Sarai, zijn neef Lot, hun bedienden en diegenen die hij tot het geloof in Hasjem heeft bekeerd, mee. Wanneer zij aankomen in het land Kenaän, verschijnt Hasjem aan Awram en vertelt hem dat dit het land is dat Hij aan zijn nakomelingen zal geven. Een hongersnood breekt uit en dwingt Awram naar Egypte uit te wijken om daar voedsel te vinden. Zich realiserend dat de schoonheid van zijn vrouw wel eens zijn dood kan betekenen door de Egyptenaren, vraagt Awram haar te zeggen dat zij zijn zuster is. Sarai wordt naar de Farao gebracht, maar Hasjem bezorgt de Farao en diens hofhouding ernstige plagen, en zij wordt ongedeedd vrijgelaten. Awram keert weer terug naar Erets Jisraël (Kenaän) met veel rijkdommen die de Egyptenaren hem gegeven hebben. Tijdens een ruzie tussen de schaapherders over de graasrechten, besluit Awram dat zijn en Lots wegen zich moeten scheiden. Lot verkiest te wonen in de rijke maar corrupte stad Sedom, gelegen in de vruchtbare Jordaanvlakte. Een oorlog breekt uit tussen de koningen van die streek en Sedom wordt verslagen. Lot wordt krijgsgevangene gemaakt. Samen met een handjevol van zijn bekeerlingen, redt Awram Lot, als hij op wonderbaarlijke wijze een geweldige overmacht overmeestert, maar hij weigert iets van de oorlogsbuit voor zich aan te nemen. In een profetisch verbond onthult Hasjem aan Awram dat zijn nakomelingen verbannen zullen worden naar een vreemd land, waar zij gedurende 400 jaar zullen worden onderdrukt, waarna zij daar met grote rijkdommen uit zullen wegtrekken en terugkeren naar Erets Jisraël, hun onherroepelijke erfenis. Sarai is onvruchtbaar en geeft Hagar, haar Egyptische dienstmeid, aan Awram, in de hoop dat zij hem een kind zal schenken. Hagar wordt arrogant wanneer zij ontdekt dat zij zwanger is. Sarai behandelt haar met hardheid en Hagar vlucht. Op instructie van een engel keert Hagar weer terug naar Awram en baart Jismaël. De parasja eindigt met het bevel van Hasjem aan Awram om zichzelf en zijn nakomelingen, tot in alle generaties, te besnijden als een teken van een verbond met Hasjem en zijn nazaad. Hasjem verandert Awrams naam in Awraham en Sarais naam in Sara. Hasjem belooft Awraham een zoon, Jitschak, ondanks dat Awraham al 99 jaar is, en Sara 90 jaar. Op die dag besnijdt Awraham zichzelf, Jismaël en heel zijn huishouding.

*Met toestemming vertaald uit Torah Weekly van Ohr Somayach in Jerusalem, Israel*

©1998 Ohr Somayach International - All rights reserved.

## *Inzicht in parasjat Lech Lecha*

Door Rabbi Zev Leff

### **Het breken van de afgodsbeelden**

*Avram nam Sarai zijn vrouw en Lot, de zoon van zijn broer en al hun bezittingen die zij in bezit verkregen hadden en de mensen die zij verworven hadden in Charan en zij vertrokken naar het Land Kenaän en zij kwamen [ook] aan in het Land Kenaän (Bereisjiet 12:5).*

**En de mensen die zij verworven hadden** – Die bracht hij onder de vleugelen van de G-ddelijke Majesteit. Avraham bekeerde namelijk de mannen en Sara bekeerde de vrouwen. (*Rasji*).

De Wereldgeschiedenis, zegt *Chazal*, is verdeeld in drie perioden, die elk tweeduizend jaar duurt. De eerste is het tijdvak van *tohoe wawohoe* (leegte en niets), het tweede tijdvak is de tijd van Tora en het derde is de Messiaanse tijd. Chazal identificeert het begin van de periode van Tora met Avrahams bekering van de afgodendienaren van Charan tot gelovigen in G-d.

De vraag komt op: Waarom ziet Chazal deze gebeurtenis als een aankondiging van de Tora-periode? Ten slotte bestond Tora al vóór de Schepping, het was de blauwdruk van de Schepping. Adam en Noach leerden Tora lang vóór Avraham en Sjem en Ever hadden zelfs een Jesjiva opgezet.

Om deze vraag te beantwoorden, moeten we eerst Avrahams unieke rol in de overdracht van de kennis van

Hasjem begrijpen. Ra'avad<sup>1</sup> (op *Hilchot Avoda Zara* 1:3) vraagt waarom Avraham, van al de rechtvaardige mensen van zijn generatie en de voorafgaande tien generaties, als enige de eer toekomt de massa te hebben beïnvloed. De anderen hadden zeker ook geprotesteerd tegen afgoderij en hun afgedwaalde tijdgenoten vermaand. Hij antwoordt dat terwijl de andere tsaddikiem hun tijdgenoten vermaanden, zij niet in staat waren de afgodsbeelden te breken, omdat de afgodendienaren die verborgen. Alleen Avraham was in staat die te vinden.

Ra'avads woorden zijn moeilijk te begrijpen. Was Avraham Avinoe dan alleen maar een betere detective dan de andere tsaddikiem waardoor hij de verborgen afgodsbeelden kon opsporen? Bovendien, wat bedoelt Ra'avad met verborgen afgodsbeelden? Nimrod en consorten aanbaden afgodsbeelden in het openbaar, en fabrikanten van afgodsbeelden, zoals Avrahams vader, voerden daar een openbare en levendige handel in. Om Ra'avad te begrijpen moeten we een beter inzicht hebben in de afgoderij van weleer. Rambam verklaart dat de originele afgoderij een goed bedoelde vergissing was. Net zoals men de koning eert door zijn afgezanten te eren, zo aanbad de generatie van Enosj verschillende natuur-fenomenen, die G-d bepaalde machten had gegeven, met het doel om de Schepper van die fenomenen te eren.

Hun fout was dat zij niet begrepen dat het eren van de afgezanten van de koning alleen als eer aan de koning beschouwd kan worden, als de koning afwezig is. Maar wanneer hij wel aanwezig is, is het een vorm van rebellie. Daar Hasjem altijd aanwezig is, is het aanbidden van Zijn scheppingen altijd een vermindering van de eer voor Hem: „Accepteer geen andere machten in Mijn aanwezigheid” (Dewariem 5:7).

De tweeduizend jaar vóór de Tora-periode wordt beschreven als *tohoe wawohoe* – een periode van verwarring, van licht en donker door elkaar gemengd en niet makkelijk van elkaar te onderscheiden. Met de zonde van Adam werden de absolute begrippen waarheid en valsheid vervangen door goed en kwaad. De verschillende gradaties van goed en slecht werden een verwarrende mengeling.

De Tora daarentegen maakt een absoluut onderscheid tussen rein en onrein, licht en duister, leven en dood: „Zie, ik heb jullie vandaag het leven en het goede, en dood en het kwaad voorgelegd” (Devariem 30:15). Alleen de Tora staat ons toe het licht van de duister te onderscheiden, om het goede als de absolute waarheid en het kwaad als de absolute valsheid te ervaren.

De verwarring die ontstond door de zonde van Adam werd het voornaamste instrument van de *jetsjer hara* (de slechte neiging). Zoals de Baäl Sjem Tov verklaart: de Satan zal in de toekomst schuldig bevonden worden dat hij de mens niet tot zonde heeft verleid – dat is zijn taak – maar dat hij de zonde als een mitswa heeft doen voorkomen. Dus we vertellen onszelf wanneer we lang uitslapen en het dawenen in minjan missen, dat onze slaap een mitswa is en dat het alleen onze bedoeling is om die Tora te leren met een helder hoofd. Dit is de *tohoe wawohoe* van de *jetsjer hara*. Tora is de remedie.

De afgodendienaren van Avrahams generatie verborgen hun afgoderij niet fysiek, maar spiritueel. Zij maskeerden het als rechtvaardigheid en eer aan G-d. Zij bedachten ideologieën om hun zonden in te kapselen in licht en deugdzaamheid.<sup>2</sup> Vóór Avraham was niemand in staat om het bedrog aan de kaak te stellen, om het licht en de duister van elkaar te scheiden. Dit gemis verhinderde hen om een blijvende invloed te hebben op hen die zij berispten. Zij konden de afgoden niet breken.

Alleen Avraham zag het licht en de duisternis in hun ware perspectief en bracht dit over op de massa. Hij legde het kwaad bloot, zoals het was en daarmee transformeerde hij de afgodendienaren in gelovigen in G-d. Daarom was Avrahams levenswerk het begin van de periode van Tora, de afbakening van licht en duisternis. Daar Avraham in staat was om onderscheid te maken tussen licht en duisternis, kon hij in zijn huis reizigers verwelkomen, die voor het stof van hun voeten bogen, terwijl hij tegelijkertijd zich kon afzonderen van zijn neef Lot. Zijn sterke gelijkenis met Lot maakte het verplicht dat hij zich afscheidde opdat zijn ware rechtvaardigheid zich niet zou vermengen met Lots schijnbare rechtvaardigheid. „Scheidt je van mij af,” zei Avraham tegen Lot, „want wij zijn broers.” Rasji verklaart de uitdrukking ‘broers’: „Zij leken op elkaar.” Lot was de personificatie van *tohoe wawohoe*. Aan de ene kant leek hij rechtvaardig te zijn als Avraham: hij bakte matsot en nodigde gasten uit, zelfs als dat hemzelf in gevaarbracht. Maar in feite verwarde de duister

1. **Rabbeinu Abraham ben David** was een Franse commentator op de Talmoed. Hij was geboren in de Provence, Frankrijk, omstreeks 1125 GJ; hij stierf te Posquières, 27 November 1198. Hij schreef een commentaar op de hele Talmoed.

2. Tegenwoordig zijn zonde en kwaad vermomd in ideologieën die hen een aura van respect en deugdzaamheid geven. Opmerkelijk is dat in het Hebreeuws het woord voor ideologie of filosofie, **שִׂיטָה** – *Sjita* – verwant is aan het woord **שִׂטָה** – *sjotè* – dwaas. Als de *joed* van heiligheid verwijderd wordt van *sjita*, blijft er alleen dwaasheid over.

zijn leven: hij verkoos om te wonen tussen de slechte mensen van Sedom, aangetrokken door de welvaart die hij daar zag. Lots mengeling van goed en kwaad vertegenwoordigt de antithesis van Avrahams opdracht in deze wereld. Daarom moest Avraham van hem scheiden.

Van al de niet-kosjere dieren was het varken altijd het symbool van onreinheid voor het Joodse volk, precies omdat het de uiterlijke kenmerken bezit van een dier met gespeten hoeven. Het zijn de kosjere poten die hem het meest walgelijke dier maken van alle niet-kosjere dieren. Zo zijn ook de meest gevaarlijke ideologieën die welke erin slagen zich te kleden in een waas van vroomheid en rechtvaardigheid, die de mantel van Tora en authentiek Jodendom pretenderen te zijn, maar die in feite volkomen verdraaiingen van Tora zijn. Als nakomelingen van Avraham, die het tijdvak van Tora introduceerde, is het onze taak om ons te verdiepen in Tora, om de waarheid van de leugen, het licht van de duisternis en het heilige van het profane te onderscheiden.

Reprinted with permission from Artscroll Mesorah Publications, Ltd.

Met toestemming van Shema Yisrael Torah Network in het Nederlands vertaald

This article is provided as part of Shema Yisrael Torah Network  
Permission is granted to redistribute electronically or on paper,  
provided that this notice is included intact.

## *Chassidisch inzicht in Parasjat Lech Lecha*

### **De naam van de parasja**

De Rebbe Rasjab – Rabbi Sjalom Dov Ber van Lubavitch – zei eens:

*„Bereisjiet is een vrolijke sedra, ondanks dat het einde ervan niet zo plezierig is. Noach gaat bijna helemaal over de vloed, maar het heeft een vrolijk einde met de geboorte van onze aartsvader Avraham. Lech Lecha is echter een waarlijk vrolijke week. Iedere dag van de week leven we met onze vader Avraham, die de eerste mens was die zijn leven wijdde aan de verspreiding van G-ddelijkheid in de wereld. En Avrahams karaktertrek van zelf-opoffering is sindsdien door alle Joden geërfd.”*

Dit roept de vraag op: wanneer Bereisjiet een paar verzen eerder geëindigd was, dan was het helemaal een vrolijke parasja geweest, omdat de „wat minder plezierige” delen dan bij de toch al sombere parasjat Noach zouden horen. Zo ook had Noach kunnen eindigen vóór de geboorte van Avraham, waardoor de inhoud ervan meer uniform zou zijn geweest. Waarom is de Tora zodanig ingedeeld, dat de eerste twee parasjot tegenstrijdige thema's bevatten, zodat parasjat Lech Lecha pas de eerste „volledig vrolijke” parasja is?

Bereisjiet beschrijft het werk van G-d; Noach beschrijft de inspanningen van de mens; en Lech Lecha beschrijft de samenwerking van mens (Avraham) en G-d.

Daarom eindigt Bereisjiet met de geboorte van Noach en dat „Noach gunst vond in de ogen van G-d,” want geen van deze gebeurtenissen vereisten enige inspanning van Noach: zij waren beide het werk van G-d.

Parasjat Noach eindigt met de geboorte van Avraham en zijn inspanning om dichter bij G-d te komen. Maar daar G-d nog niet met Avraham gecommuniceerd had, werden die details opgenomen in parasjat Noach, dat handelt over de menselijke inspanning.

Pas in parasjat Lech Lecha beginnen we te lezen over de convergentie tussen G-d en Zijn schepping. Want pas wanneer G-d voor de eerste keer met Avraham spreekt, aan het begin van onze parasja, begint het tijdperk van samenwerking tussen G-d en de mensheid. Deze communicatie met Avraham was de voorloper van de openbaring op Sinai, die getuige zou zijn van deze samenwerking in een coherent systeem van 613 mitzwot.

G-d zei tegen Avraham: „Ga weg (Lech Lecha) van al je vorige waardesystemen – „van je land, je geboorteplaats en het huis van je vader.” Dit nieuwe tijdperk van samenwerking vereiste een totaal nieuwe benadering: de bereidheid om voort te gaan voorbij dat wat de mens kan bereiken met zijn eigen inspanning (het thema van parasjat Noach), zodat hij een „partner” van G-d kan worden, door de G-ddelijke plannen van de schepping uit te voeren.

(Gebaseerd op *Likutei Sichos* vol. 15, p.83ff.)

## MISJNA VAN DE WEEK

## BERACHOT

## Hoofdstuk 4 – Misjna 3

Rabban Gamliël zegt: Iedere dag zegt een mens *Sjemoné 'Esré*.<sup>1</sup> Rabbi Jehosjoea zegt: een verkorte *Sjemoné 'Esré*.<sup>2</sup> Rabbi Akiva zegt: Wanneer iemand de *tefilla* vloeiend kan zeggen<sup>3</sup>, dan zegt hij [de hele] *Sjemoné 'Esré*, en zo niet, [dan zegt hij] de verkorte *Sjemoné 'Esré*.

1. In die tijd dawwende men uit het hoofd wegens gebrek aan boeken en niet iedereen was daartoe in staat.

2. Een verkorte *Sjemoné 'Esré*: [Er is een meningsverschil hierover in de Gemara (29a)]. Sommigen in de Gemara verklaren dit, dat men iedere beracha van het middendeel verkort zegt en iedere beracha afsluit.\* En sommigen menen dat men moet zeggen: *havineinoe Hasjem Elokeinoe leda'at derachècha*". [Geef ons, Hasjem, onze G-d, dat wij Uw wegen leren kennen]\*\*. Dit is één beracha met het wezen van alle middelste berachot. En dan sluit men dat af met: „*Baroech Ata Hasjem, sjomea tefilla*” [Geprezen bent U, Hasjem, die naar gebeden luistert](RAV).

\* [Men zegt de eerste drie en de laatste drie berachot compleet en alleen de 13 middelste berachot zegt men verkort].

\*\*[D.w.z. dat alle 13 middelste berachot in één beracha worden samengevat.]

3. De *tefilla* is vloeiend in zijn mond: d.w.z. hij kan het vloeiend zeggen, hij is er getraind en ervaren in. De *halacha* is volgens Rabbi Akiva, dat wie de *tefilla* niet vloeiend kan zeggen, en ook als men in een tijd van nood is, dan dawwent men de eerste drie [berachot] en de laatste drie en [men zegt] *havineinoe* in het midden, hetgeen een verkorte samenvatting is van alle middelste berachot. Maar in de regentijd [buiten Israël is dat van 4 of 5 december tot Pesach, in Israël vanaf 7 Chesjwan] zegt men geen *havineinoe*, want men moet in de [negende] beracha, [de beracha] van de jaren, om regen vragen; en ook niet op uitgaande Sjabbat-avond en bij de uitgang van Jom-Tov-avonden, want dan moet men *havdala* zeggen in de [vierde] beracha *Choneen hada'dat* (RAV).

## Hoofdstuk 4 – Misjna 4

Rabbi Eliëzer zegt: Wie zijn *tefilla* tot een vaste taak maakt<sup>1</sup>, diens *tefilla* wordt niet beschouwd als smeekgebed<sup>2</sup>. Rabbi Jehosjoea zegt: Ieder die door een plaats van gevaar gaat, zegt een korte *tefilla*,<sup>3</sup> en hij zegt: „Hasjem, redt Uw volk, de resten van Israël, bij iedere *parasjat ha'ibboer*<sup>4</sup>, laat hun noden voor U zijn. Gezegend bent U, Hasjem, die luistert naar gebed.”

1. Wie zijn *tefilla* tot een vaste taak maakt, beschouwt het als een last. En de uitdrukking „vast” [betekent alsof] hij zegt: „Er rust een vaste verplichting op mij om te dawwenen, en ik moet mijn plicht doen”. (RAV) [Hij dawwent alleen maar om van zijn last af te komen].

2. Het is niet waardig om als *tefilla* – gebed – te worden aangemerkt, want het is geen verzoek om G-ddelijke genade.

3. Zegt een korte *tefilla*: En wat is een korte *tefilla*? Als hij zegt: „Hasjem, redt Uw volk...enz.”

4. Bij iedere *parasjat ha'ibboer*: Zelfs als zij zich afzonderen in overtredingen, zullen hun noden voor U bekend zijn om medelijden met hen te hebben. *Parasjat* komt van het voor *parisja* – afzondering, en *ha'ibboer* komt van het woord *'avera* – overtreding. De *halacha* is niet volgens Rabbi Jehoeda, maar: de *tefilla* die men zegt op een gevaarlijke plaats is: „De noden van Uw volk zijn groot” enz. En men mag dit ook zeggen terwijl men verder loopt, en men zegt noch de eerste drie, noch de laatste drie berachot. En wanneer men de gevaarlijke plaats voorbij is en men geestelijk tot rust gekomen is, dawwent men alsnog, wanneer daarvoor tenminste de tijd nog niet voorbij is (RAV). [Dus dit korte gebed kan niet de normale *tefilla* vervangen, in tegenstelling tot de *tefilla havienénoe* volgens Rabbi Jehosjoea en Rabbi Akiwa].

[Volgens een andere verklaring van *parasjat ha'ibboer* wordt er mee bedoeld: kruispunt van wegen, gevaarlijk plaatsen, waar mensen, dieren en rovers passeren. *'Ibboer* is dan gedacht afgeleid te zijn van *la'avor* – *passeren*, en *parasja* betekent dan „afgebroken deel”. De volledige tekst van het gebed wordt genoemd in de Gemara (29b): „De noden van Uw volk zijn velen en hun begrip is beperkt. Moge het Uw wil zijn, Hasjem, onze

G-d, om iedereen in zijn onderhoud te voorzien en iedereen te geven wat hem mankeert en doe wat goed is in Uw ogen. Gezegend bent U, Hasjem, Die luistert naar gebed”.]

## Aantekeningen op de Talmoed

### Berachot 28b

Door Rabbi Mendel Weinbach, decaan Ohr Somayach

### De Negentiende Beracha

Hoewel we traditioneel de *tefilla* „*Sjemonee Esree*” noemen, hetgeen „achtien” betekent, zeggen wij in werkelijkheid negentien berachot.

In de dagen dat Rabban Gamliël *Nasi* van het Sanhedrin was in Javne, besloot hij dat de proliferatie van heidenen en verraders onder het Joodse volk, dat zuchtte onder de Romeinse verdrukkers, zulk een grote bedreiging vormde voor de fysieke en geestelijke overleving van de gemeenschap, dat het nodig was om tot Hasjem te bidden en Hem te vragen deze gevaarlijke elementen in te tomen of te verwijderen. Daarom vroeg hij de Geleerden of er iemand onder hen was, die in staat was om zo'n beracha te maken, die dan de negentiende beracha zou worden.

De uitdaging werd geaccepteerd door een geleerde, die Sjmoeël Hakatan genoemd werd, en die bekend stond, niet alleen om zijn grote kennis, maar ook om zijn vroomheid en nederigheid.

Misschien dat een aanwijzing te vinden is voor de reden, waarom juist deze Geleerde het best uitgerust was om deze beracha samen te stellen, in het Bijbel vers dat hij gewoon was te citeren: „Verheug je niet in de val van je vijanden” (*Misjlee* 24:17; zie *Awot* 4:24). Zelfs bij ideologische confrontaties bestaat er een menselijke tendens om de overwinning te trachten te behalen over een tegenstander, wegens persoonlijke ijdelheid. Alleen iemand wiens parool in het leven was dat men een dergelijke plezier moet vermijden, was geschikt om een zuiver objectief appèl voor de nederlaag van de vijanden van de maatschappij samen te stellen, want zij waren niet alleen vijanden van het volk maar ook vijanden van Hasjem.

## Halacha: Joodse Wet (deel 2)

### Bronnen van de Halacha

Het hart van de halacha zijn de onveranderbare 613 mitzwot die G-d het Joodse volk in de Tora (de eerste vijf boeken van de Bijbel) gegeven heeft. Het woord 'mitswa' (meervoud: mitzwot) betekent 'gebod'. In de meest strikte betekenis heeft het betrekking op de geboden die in Tora genoemd worden; het woord wordt echter doorgaans gebruikt in een meer algemene betekenis, waarbij het alle wetten, gewoonten en praktijken van de halacha omvat, en vaak wordt het gebruikt in een zelfs nog lossere betekenis en dan bedoelt men er een goede daad mee. Vanwege dit dagelijkse gebruik maakt men er bij wijsgerige discussies zorgvuldig onderscheid tussen mitzwot d'Oraita (een Aramees woord dat 'van de Tora' betekent) en mitzwot d'Rabbanan (Aramees voor 'van de rabbijnen').

Sommige mitzwot d'Oraita zijn duidelijk, expliciete geboden in de tekst van de Tora (je mag niet moorden; je moet deze woorden van Tora op de deurposten van je huis schrijven), andere zijn meer impliciet (de mitswa om een dankgebed na de maaltijd te zeggen, hetgeen wordt afgeleid van: „en je zult eten en verzadigd worden en de Eeuwige je G-d danken”), en sommige kunnen alleen maar door deductief redeneren worden afgeleid (dat een man geen incest met zijn dochter zal plegen, hetgeen wordt afgeleid van het gebod om geen incest te plegen met de dochter van zijn dochter).

Sommige mitzwot overlappen elkaar, bijvoorbeeld: het is een positief gebod om te rusten op Sjabbat en een negatief gebod (een verbod dus) om geen werk te verrichten op Sjabbat.

Hoewel er geen 100% overeenstemming is over de preciese lijst van 613 mitzwot (er zijn een paar kleine verschillen in de manier waarop sommige lijsten verwante of elkaar overlappende mitzwot verdelen), is er volledig overeenstemming dat er 613 mitzwot zijn. Dit getal is belangrijk: het is de numerieke waarde van het woord Tora (Tav = 400 + Wav = 6 + Reesj = 200 + Hee = 5) plus 2 voor de mitzwot die al bestonden vóór Tora: „Ik ben de Eeuwige, je G-d” en „Je zult geen andere goden voor Mij hebben.” Er is ook volledige overeenstemming dat deze 613 mitzwot te verdelen zijn in 248 geboden (een voor ieder botje en orgaan in het mannenlichaam, volgens de Talmoed) en 365 verboden (een voor iedere dag van het zonnejaar).

De meest geaccepteerde lijst is die met de 613 mitzwot van Rambam in zijn *Misjne Tora*. In de inleiding tot zijn eerste boek van de *Misjne Tora* somt Rambam alle positieve en negatieve mitzwot op. Daarna gaat hij

verder en deelt ze in naar onderwerp.

Vele van deze 613 mitswot kunnen niet meer gehouden worden in deze tijd om verschillende redenen. Bijvoorbeeld, een groot aantal van de voorschriften hebben betrekking op de offers, die alleen maar in de Tempel gebracht kunnen worden en de Tempel bestaat niet meer. Sommige van de wetten hebben betrekking op een theocratische staat Israël, zijn koning, zijn opperste gerechtshof en zijn rechtsysteem en die kunnen niet nageleefd worden omdat er vandaag de dag geen theocratische staat Israël bestaat. Bovendien gelden sommige wetten niet voor alle mensen of op alle plaatsen. Landbouwwetten gelden alleen voor het Land Israël en andere wetten gelden alleen voor Kohaniem (priesters) en Levieten. De 19e/20e eeuwse geleerde Rabbi Israël Meir Kagan, algemeen bekend als de Chafets Chaim, telt 77 geboden en 194 verboden die ook vandaag nog buiten Israël kunnen worden nageleefd. (Wordt vervolgd)

## Aantekeningen en Toelichting op de Kitsoer Sjoelchan Aroech

### Hoofdstuk 1

**2.** Ook wanneer men in bed ligt, behoort men zich bewust te zijn voor Wie men ligt. Zodra men uit zijn slaap ontwaakt, behoort men zich de gunsten die Hasjem, Zijn naam is geprezen, hem bewezen heeft, zich te herinneren. Hij heeft hem namelijk zijn ziel teruggegeven, die hij Hem [de vorige avond] in bewaring heeft gegeven, toen hij vermoeid was. G-d heeft hem zijn ziel vernieuwd en verfrist teruggegeven, om Hem, Zijn naam is geprezen, te dienen en wel met al zijn kracht en gehele inzet, de hele dag, want dat behoort het streven van de mens te zijn. Zoals er is gezegd [Echa 3:23]: “*zij zijn iedere morgen nieuw, groot is Uw trouw*”. Dit betekent: iedere morgen opnieuw is het alsof de mens als een nieuw schepsel wordt herschapen. Daarvoor behoort men met zijn hele hart G-d, geprezen is Hij, te danken. Terwijl men nog op zijn bed ligt<sup>1</sup> dient men te zeggen: “*Modé ani lefanecha melech chaj wekajam, sjehéchèzarta bi nisjmati bechemla, rabba emoenatecha*” [vert.: Ik dank U, eeuwig levende Koning, dat u mijn ziel met liefde heeft teruggegeven, groot is Uw trouw] (Alhoewel zijn handen nog niet schoon zijn, mag men dit toch zeggen, omdat de naam van G-d hierin niet voorkomt). Men behoort even te onderbreken tussen het woord *bechemla* en het woord *rabba*.

**3.** Jehoeda ben Téma heeft gezegd: „Wees zo moedig als een luipaard, licht als een arend, snel als een hert en sterk als een leeuw om de wil van uw Vader, Die in de hemel is, te vervullen”. De verklaring van *wees moedig als een luipaard* is, dat men zich niet moet schamen als men G-d, Zijn naam is geprezen, dient in de aanwezigheid van mensen die hem bspotten<sup>2</sup>. *Licht als een arend* slaat op hetgeen, wat onze ogen zien. Dat wil zeggen dat wij zonder moeite onze ogen behoren te sluiten, zodat wij niet zien wat slecht [ongepast] is, want zo begint een overtreding: het oog ziet, het hart begeert en met de rest van het lichaam begaat men een overtreding<sup>3</sup>. *Snel als een hert* betreft de voeten. Immers onze voeten behoren altijd snel te rennen om goede daden te doen. *Wees sterk als een leeuw* slaat op het hart, want de wilskracht, waarmee men de Schepper, gezegend is Hij, dient, komt uit het hart. Tevens heeft hij gezegd: „Moge uw hart u aansporen Hem te dienen, en overwin uw slechte neigingen, net zoals een held zijn uiterste best doet om zijn vijand te verslaan en op de grond te werpen”.

1. Direct nadat hij is wakker geworden. [Sj.A. HaRav I:6]

2. Men moet in geen geval met hen redetwisten, omdat grofheid een afschuwelijke eigenschap is. Het is nimmer passend om hiervan gebruik te maken, zelfs niet voor de dienst van Hasjem, g.z.H., want men zou dan deze eigenschap van grofheid zich tot een gewoonte kunnen maken, ook wanneer het niet is voor de dienst van Hasjem, g.z.H. (*Beet Joseef*) [M.B. 1:5]. Let wel, de *Beet Joseef* spreekt alleen over een *mitswa* die men voor zichzelf doet, terwijl men de spot met hem drijft. Dan hoeft hij zeker geen behoefte te voelen om hen te bspotten of met hen te twisten. maar wanneer hij zich bevindt in een plaats van ongelovigen, die in opstand komen tegen Tora en die een regeling voor de stad willen instellen, om zo het volk van G-ds wil af te houden, en hij begon in vrede [met hen te redetwisten], maar zij willen niet naar zijn woorden luisteren, daarover heeft de *Beet Joseef* het niet. Dan is het een *mitswa* om hen te haten en met hen te twisten en hun plannen te dwarsbomen op alle mogelijke manieren, en Koning David, vrede zij met hem, zei [Tehilliem 139:3]: „Zij die U haten, Hasjem, haat ik hen niet, en twist ik niet met diegenen die tegen U opstaan? Ik veracht hen met de diepste haat, als mijn eigen vijanden [beschouw ik hen]” [*Bioer Halacha* 1:1].

Zo moet ook een gewoon mens die zich bevindt op een plaats waar grote geleerden aanwezig zijn, niet beschaamd zijn voor hen om daar te leren of een *mitswa* te doen (...). En voor wie zich bevindt in de aanwezigheid van gewone mensen die van hem kunnen leren, is het wellicht beter om het [d.w.z. de *mitswa*] in hun aanwezigheid te doen, opdat zij van hem zullen leren het te doen zoals hij het doet. Maar hij moet het doen om 's hemels wil uit te voeren, en niet om een vertoning te geven, G-d verhoede [M.B.1:6].

3. Andere verklaringen: Zoals een arend hoog vliegt en over de horizon kan kijken, zo ook moeten wij over onze horizon kijken op zoek naar nieuwe Tora-studie (*Rabbeinoe Jona, Martinoro*). Zoals een arend op de grootste hoogte vliegt, zo moeten wij ook de grootste hoogte in Tora-kennis nastreven (*Tiferet Jisraël*). Zoals een arend reeds met zijn scherpe blik op grote hoogte ziet wat er op de grond gebeurt en er licht en snel als de wind vandoor kan gaan, zo moeten wij ook van verre reeds het kwaad onderkennen en ons snel verwijderen van het aardse materialisme en hogere sferen opzoeken (*Ba'al Hatoeriem*).